

sunuş

Değerli “Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi” okurları; bilindiği gibi her tarihçi neredeyse kendi anlayışı çerçevesinde değişik bir tarih tarifi yapar. Bununla birlikte tarih felsefeciliği konusunda da en bilinen şahsiyetlerden biri olan İbn Haldun’a göre tarih, insanların ve devletlerin durumlarıyla, hudutlarının nasıl değiştiğini; kudretleriyle, zayıflıklarının ne şekilde arttığını anlatan bir ilimdir. Ama kelimenin manasının içinde daha derin bir fikri varlık söz konusudur. Bu ise düşünmek, araştırmak, kâinatın yaratılış sebeplerini kavramak, hadiselerin nasıl vukua geldiğini incelemekten ibarettir.

Tarih, geçmişte yaşanmış olayları tespit eden, görüldüğü toplumda bu hadisenin sosyal ve kültürel tesirlerini araştıran, dünya tarihindeki yankılarını belirleyen bir ilimdir. Dolayısıyla tarih kitaplarının içindekiler bir nakilden ibaret olmayıp, unutulmaları hatırlatmak ve tekrar gündelik hayatta önümüze çıkabileceğini öğretmektir. Kısaca özetlemek gerekirse, tarih; yaşanan andan önceki zamandır. Bu geride bırakılan dönemde meydana gelen, geniş halk yığınlarını ilgilendiren kültürel ve siyasi olgular değişik kaynaklara başvurularak değerlendirilir. Tarihçi de, bunu yapan kişidir.

Ayrıca tarih, insanların geçmişlerinde yaşadıkları gelişmeleri, acı ve güzel olayları ilmi metodlarla araştırıp, bunlardan ders çıkararak, geleceklerini kurmalarına yarayan bir vasıta. Elbette bizim özetlemeye çalıştığımız şeyler, genel tanımlardan ibarettir. Bütün sosyal bilimlerde olduğu üzere, tarihin anlamı hususunda da tek bir doğru vardır diyemeyiz. Bu durum bir yana tarihin ana konusu insan olunca onun ortaya koyduğu her şey ile ilgilenmek zorundadır. Ancak burada şuna da dikkat etmek gerekiyor: Her ne kadar tarihin ilgi alanı mazide yaşananları günümüze aktarmaksa da, tarihçi hadiselerin sebepleri hakkında yorum yapmayı ikinci plana bırakmalıdır. Ama çağın tarihçilerinin en çok bu konuya eğildiklerini görmekteyiz. Buna da sosyal tarihçilik denip,

kestirilip atılıyor. Pek tabii tarihçi sosyoloji, felsefe, psikoloji gibi ilim dallarını bilmelidir, fakat kendisini doğrudan doğruya bir sosyologun ya da felsefecinin yerine koymaya kalkarsa elbette yanlış olur.

Bununla birlikte kimi tarihçi geçmişte yaşanan hadiseleri günümüze olduğu gibi aktarır; bazısı bunlara birtakım kıssalar da ekleyerek dersler çıkarmamızı amaçlar; kimisi de bir doktor gibi her hadisenin sebep ve sonucunu araştırır. Bu bir tercih meselesidir. Durum böyle olunca tarihi yazmanın metodu, zamana ve şahıslara göre değişir. Bu yüzden tarih metodunda tek bir kalıba girmek de doğru değildir. Yani her tarihinin kendi anlayışı, usulü ve tabii ki metodunun olması gayet normaldir. Ancak burada şunu belirtmeliyiz ki; destan, efsane, masal veya hikâyelerle tarihi karıştırmamak gerekir. Bunların hepsinin konumu ve içerdiği manalar farklıdır. Ayrıca tarihte meydana gelmiş bir hadiseyi mümkün ise birkaç belgeyle teyit ettikten sonra kayda geçirmek gerekir. O yüzden mümkün olduğunca değişik vesika ve arşiv malzemelerine müracaat da fayda vardır. Fakat elde tek bir veri varsa, bu takdirde de yapacak bir şey yoktur.

Tarihçilerin gözden kaçırmamaları gereken bir husus da; hadiseleri meydana geldiği zamanın şartları içerisinde değerlendirmeleridir. Bugünün bakış açısıyla meseleleri açıklamaya çalışmak doğru değildir. Bizim şimdi yanlış gördüğümüz bazı şeyler, zamanın derinliklerindeki şartlarda belki insanlara iyi gelmiş olabilir.

Geçmişini inceleyen, yaşanan zamanı kayıt altına alan ve buna bağlı olarak geleceği şekillendiren tarih, milletlerin hafızalarını uyanık tutmak için vardır. Bununla birlikte tarihin diğer hiçbir ilim dalıyla karşılaştırılamayacağı bir yana, kimilerinin de dediği gibi tarihçi tarafsız değildir. Ama bu onun, belgeleri tahrif ederek, yalan yazmasını da gerektirmez. Onlar mutlaka içinde yaşadıkları toplumdan ve o devrin fikri akımlarından etkilenmişlerdir ki, bu da gayet normaldir. Dolayısıyla tarihçi tarafsızdır gibi konuşmalar, boş şeylerdir. Her ilim dalının kendine mahsus özellikleri bulunduğu gibi, tarihi de sıradan bilim tanımlamasıyla izah edemezsiniz. Tarih geçmişle gelecek arasında bağ kuran, milli ruhu ve ülküleri canlı tutan bir bilim olması sebebiyle özel bir konuma sahiptir. Bu yüzden dünü bilmek anlamına da gelen tarih, milli ve evrensel olarak ikiye ayrılabilir.

Eğer tarihçi bir takım hadiseleri karşısındaki insanların hayallerinde canlandıramazsa, bir süre sonra yazılan veya anlatılanlar kişiye sıkıcı ve kuru gelir. Hiç şüphesiz tarih de, diğer bilim dallarında olduğu gibi ilmi metodlarla yazılmalıdır. Ama bunu yaparken insanları ve bilhassa çocukları bezdirmen,

satır aralarına heyecan katarak tarihi sevdirmeye gayret etmek gerekir ki, öğretici olabilsin.

Kıymetli okurlar; tarih ilminin ülkemizde bilimsel metodlar çerçevesinde gelişmesi hususunda hiç şüphesiz büyük Atatürk'ün önemli bir yeri vardır. Dolayısıyla bu konuda onun düşüncelerine de yer vermek gerekir. Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla ortaya çıkan milli devletin, milli şuurunun yaratılmasında dil ve tarihin önemi, dünyanın diğer devletlerindeki yapılara da bakılarak anlaşılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, tarihin milletlerin varlıklarını koruması, kuvvetini geliştirmesi noktasında son derece mühim bir mefhum olduğunun bilincindeydi ve Türk Devletinin tesisıyla beraber bu konuya çok ciddi bir şekilde eğildi. O, milleti dil ve kültür birliğiyle birbirine bağlanmış siyasi ve sosyal bir insan topluluğu olarak görüyor ve milliyet meselesi konusunda da gecikildiğini, bu hususa ilgisiz kalındığını, Osmanlı Devleti içerisindeki gayr-i Türklerin milliyetçilik ülküsüyle kendilerinden ayrıldıklarını, Türk Devleti zayıfladığı anda hor ve hakir görüldüğünü belirtir. Bunun sebebini de kendimizi unuttuğumuza bağlar ve “dünyanın bize karşı saygılı olmasını istiyorsak, önce kendimizi ve milliyetimizi sevdiğimizi hâl ve hareketlerimizle ispat edelim” der. Ümmet düşüncesi yerine, milli dil ve tarih şuuruyla oluşturulacak bir milli kimlik vurgusunu gündeme getirir. Onun, “Türk çocuğu atalarını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendisinde kuvvet bulacaktır” sözündeki derin manayı en iyi anlayacak kişiler Türk tarihçileridir. Dolayısıyla yukarıdaki bu cümle Atatürk'ün dil ve tarih meselelerine neden önem verdiğini gösteren en iyi örneklerden birisidir.

Burada onun “tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır” sözünü de yabana atmamak lazım. Pek tabii ki belgeleri zorlayıp, gerçekleri saptırmaya kalkışırsanız herkes size güler, söylediklerinize de itibar etmez. Tarih, gazeteler veya magazin dergilerinde anlatılanlardan çok öte bir şeydir. Zaman zaman çalışmalarda birilerini ya da bir hadiseyi karalama uğruna uydurma belgelere bile rastlamaktayız.

Tarihin ana amacı siyasi, askeri ve diğer kültürel olayların ortaya konmasıdır. Dolayısıyla tarihçi iktisadi ve kültürel vakaları da incelemekle beraber, bunları tarihmiş gibi ileri sürüp, birtakım felsefi fikirler içerisinde kendini kaybetmemelidir. Aksi durumda evvelce de belirtildiği üzere değişmeyen hakikatler insanlara şaşkırtıcı gelir. Anlatılmak istenen düz, yalın ve dosdoğru olmalıdır. Hadise ya da şahısların iyi veya kötü yönleri üzerinde durulurken ölçüyü kaçırmamak gerekir.

Sevgili Akademik Tarih ve Düşünce Dergisinin okur ailesi; tarih doğrudan doğruya bir terbiye vasıtası olduğu için her milletin kendisine göre bir tarih tarzı bulunmalı, fakat bu anlayış ya da usulde yalana ve gereksiz bilgilere yer verilmemelidir. Son zamanlarda hepimizin sıkça duyduğu bir şey var, o da; yine olup-olmadık yerlerde yetkili veya yetkisiz birtakım ağızlardan çıkan “Türkler tarihleriyle yüzleşmeli” sözleridir. Bizim olumsuz manada tarihimizle yüzleşmemizi gerektirecek Tanrı’ya şükür hiçbir şey yoktur. Bütün Türk ve hatta yabancı tarihçiler arşivlerimize girip, her konuyu açık açık araştırabilir. Dolayısıyla bizim yalan söylemeye ihtiyacımız bulunmuyor. Büyük fikir adamı Nihal Atsız Beg’in dediği gibi; “onu ancak zavallı ve aşağılıklar yapar”.

Tarih, sadece mazideki kahramanlık hikâyelerini ya da başarıları günümüze aktarmak olmamalıdır. Elbette bir millet tarihindeki şanlı sayfalar ile övünme hakkına sahiptir. Ancak yapılan hatalar ve yanlışlar da birer birer ortaya konup, bunların sebepleri açığa çıkarılırken, sonucunda toplumun neler kaybettiği ve hangi zarara uğradığının hesabı, müsebbiplerinden sorulmalıdır.

Kıymetli dostlar; tarihimiz yalnızca zaferlerle dolu ve yaşadığımız dünya da toz pembe değil. Son üçyüz yıldır bilhassa komşumuz dediğimiz halklar başta olmak üzere, dünyanın bir ucundan kalkıp, vatanımızı işgale gelen devlet ve milletlerin katliamlarına maruz kaldık. En güvendiğimiz insanlar bizi sırtımızdan bıçakladı. Bunları yok saymak, tarih kitaplarında yazmamak veya düşmanlıkları unutturmaya çalışmak, Türk milletine yapılacak en büyük hainliklerden birisidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin içine düştüğü birtakım sıkıntı ve karışıklıklardan medet uman dünün alçaklarının torunları Türk milleti ve tarihinden hesap soramaz. Türk tarihçileri ve gençleri de buna müsaade etmezler.

Tanrı’nın yarattığı en mükemmel varlık olan insan hafızası, başına bir hastalık gelmediği müddetçe geçmişte yaşadıklarını unutmaz. Sadece kendi dününü değil, çevresindekileri ve içinde yaşadığı toplumun da hayat macerasını, nereden geldiğini merak edip, sorgular. İşte bu düşünüp, araştırma işini ilmi yöntemlerle yaptığınız takdirde tarih biliminin sahasına girmiş olursunuz.

Burada bir şeye daha dikkat çekmek istiyoruz: Tarihçi kimsenin oyuncağı ya da uşağı değildir. O sebepten birtakım gazete, dergi veya televizyonlarda uydurma belgelerle tarihi çarpıtanların sözleri bugün var, yarın yoktur. Tarihçiyim deyip de bu yola sapanlar elbette tarih önünde suçludurlar ve bunun vebalini ödeyemezler.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisinin saygıdeğer okuyucuları; her ne kadar son yıllarda üzerine fazla eğilmese de, tarih elbette ki toplumların hayatında sürükleyici bir etkendir. Çocuklarımızı eğitim hayatının başlangıcından itibaren sıkmadan, ders çıkarıcı bir mahiyette milli tarihimize tanıştırmak zorundayız. Çünkü millet olma şuuru, vatan sevgisi ve görev aşkı ancak tarihten alınan derslerle kazanılır. Millet dediğimiz olgunun tarifleri içerisinde zaten aynı dili, aynı ortak tarihi kaderi paylaşan insanlar yok mudur? Dolayısıyla bizi biz yapan değerleri, geçmişin acı-tatlı hatıralarını öğrenmek için tarih şarttır.

Selamlar, sevgiler.

Prof.Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ